

Zbigniew Kulpa

ul. Dominikańska 9, 87-100 Toruń

tel./fax: (56) 65 21 521, tel. kom. 0 601 62 15 82,

e-mail: dormen@op.pl

Plan Odnowy Miejscowości Osięciny

*Plan Odnowy Miejscowości
powstał z inicjatywy i z udziałem mieszkańców wsi.
Znając swoje potrzeby dokonano opisu stanu istniejącego,
jak również dokonano wyboru kierunków rozwoju wsi.
Na tej podstawie wskazano projekty, których
realizacja niezbędna jest dla rozwoju i odnowy wsi.
Plan został przyjęty uchwałą zebrania wiejskiego
a następnie zatwierdzony uchwałą Rady Gminy.*

Spis treści

I. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI.....	3
II. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI.....	8
III. ANALIZA SWOT	17
IV. PLANOWANE ZADANIA INWESTYCYJNE I PRZEDSIĘWZIĘCIA AKTYWIZUJĄCE SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ.....	18

I. Charakterystyka miejscowości

Według znalezionych źródeł Osiećciny istnieją od ok. 700 lat.

Osiećciny po raz pierwszy wymienione są w dokumencie z 1295 roku. W tym czasie, aż do roku 1303 lub 1305 właścicielem Osiećcin i terenów przyległych był Przeclaw z Osiećcin zwany Bachorzą, herbu Pomian. Przeclaw miał trzech synów: Ubysława, Jałbrzyka i Rozdziała. Kiedy Ubysław dostał się do niewoli litewskiej, Litwini za jego uwolnienie zażądali okupu. Przeclaw zdecydował się na sprzedaż jednej ze swoich wsi. Była to wieś Silno (Zieliń) leżąca na prawym brzegu Wisły koło Złotoryi. Sprzedał ją biskupowi włocławskiemu Wisławowi za 100 grzywien toruńskich. Na tą okoliczność sporządzono w Toruniu dokument, który został podpisany przez kilku świadków. Jednym ze świadków był Tebonico Cappellano de Osencin - Tebonico, ksiądz z Osiećcin. Dokument został wystawiony w 1295 roku. Wynika z tego, że w tym czasie musiał istnieć kościół w Osiećcinach a tym samym i miejscowość Osiećciny. Przeclaw stał się protoplastą moźnej gałęzi Bachorzów, a jeden z jego synów został dziedzicznym właścicielem Osiećcin.

W roku 1489 właścicielem Osiećcin był Mikorski, a w latach 1560 - 82 w części Lubieniecki, a w części Wilkostowski. W roku 1584 Osiećciny należały do Jana Boruckiego. W roku 1634 Osiećciny należały do dwóch rodzin szlacheckich. Były tu wtedy 23 domy. W roku 1662 było już tylko 18 domów. W 1674 w Osiećcinach mieszkało 6 ludzi pochodzenia szlacheckiego i 63 pochodzenia plebejskiego oraz proboszcz i trzech z czeladzi rolnej. W roku 1779 Osiećciny były własnością Leona Gąsiorowskiego, a w roku 1789 należały już do Józefa Gzowskiego.

Po drugim rozbiorze w 1793 r. Osiećciny znalazły się w granicach zaboru pruskiego. W dniu 24 grudnia 1823 r., staraniem Józefa Gzowskiego Osiećciny otrzymały prawa miejskie jako miasto prywatne. Akt nadania praw miejskich zabezpieczał wszystkim mieszkańcom wolność zarobkowania.

W 1824 roku został sporządzony opis Osiećcin przez dozorcę miast okręgu kujawskiego - Ksawerego Garzteckiego, właściciela miasta - Józefa Gzowskiego i burmistrza - Adamieckiego. W Osiećcinach w tym czasie było 427 mieszkańców, z czego chrześcijan 261, Żydów 140 i 26 innych wyznań. Domów było ogółem 31, z czego 9 drewnianych i 22 murowane.

W roku 1831 wybuchło powstanie listopadowe. W Osiećcinach przestała działać szkoła, ponieważ jedyny jej nauczyciel poszedł walczyć w szeregach powstańców. Po upadku powstania rozpoczęły się represje.

Po roku 1841 właścicielem Osiećcin został Józef hr. Skarbek (zmarł 8 października 1900 r.). Był on przyjacielem Fryderyka Chopina. Jego pierwszą żoną była sympatia Słowackiego i

Chopina - Maria Wodzińska. Skarbek po pewnym czasie rozstał się z nią i wstąpił w związek małżeński z hrabiną Karoliną. Niestety hrabia był bezdzietny i na jego osobie skończyła się genealogia rodu. Dnia 12 września 1895 r. sporządził testament, w którym cały swój majątek przeznaczył na cele dobroczynne. Utworzył "Wieczystą Fundację Dobroczynną Józefa i Karoliny z Popławskich hr. Skarbków". Po śmierci Karoliny w 1905 r. Fundacja zaczęła działać a jej cała administracja mieściła się w dworze. Ostatnim Kuratorem Fundacji był Edward Marylski. Działalność dobroczynną Fundacji przerwał wybuch II wojny światowej. Po zakończeniu wojny majątki wchodzące w skład fundacji, tzn. Samszyce, Bartłomiejowice i Wola Skarbkowa, zostały rozparcelowane, a z majątku Osięciny powstało Państwowe Gospodarstwo Rolne.

W 1860 roku w Osięcinach było 607 mieszkańców, w tym 263 Żydów. W roku 1863 wybuchło powstanie styczniowe. Osięciny także miały swój udział w powstaniu. Lodownia dworska służyła jako tajny magazyn broni. Józef hr. Skarbek był powstańczym naczelnikiem powiatu wrocławskiego, pełniąc równocześnie funkcję członka rady powiatowej we Wrocławku i przewodniczącego rady schronienia w powiecie. Po upadku powstania styczniowego na jego uczestników spadły wyroki śmierci i zesłania oraz zastosowane zostały represje administracyjne. W 1867 roku Osięciny utraciły prawa miejskie; Utrzymanie terroru ułatwiał obowiązujący prawie bez przerwy do 1914 roku stan wojenny.

W roku 1928 zbudowana została duża i funkcjonalna szkoła. Powstały zakłady rzemieślnicze i małe sklepy, skupione przeważnie w rękach ludności żydowskiej.

10 września 1939r. do Osięcin dotarli Niemcy. W dniu 24 maja 1940 r. dokonali straszliwego mordu na ks. Wincentym Matuszewskim i ks. Józefie Kurzawie. Dnia 16 kwietnia 1942 r. Niemcy przeprowadzili likwidację Żydów w Osięcinach. W ciągu jednego dnia wywieźli wszystkich w nieznanym kierunku. Dnia 19 stycznia 1945 roku Osięciny zostały wyzwolone.

W lutym 2007 roku błogosławieni księża męczennicy czasów II wojny światowej Wincenty Matuszewski i Józef Kurzawa zostali ogłoszeni patronami gminy Osięciny.

Miejscowość Osiećciny leży w województwie kujawsko-pomorskim, na Kujawach, powiecie radziejowskim, w gminie Osiećciny. Miejscowość jest siedzibą gminy Osiećciny.

W latach 1975-1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa wrocławskiego.

Poniżej przedstawiona została mapa województwa kujawsko-pomorskiego z zaznaczonym położeniem Osiećcin. Poniżej znajduje się herb miejscowości i najważniejsze informacje.

Osiećciny	
Województwo	Kujawsko- pomorskie
Powiat	Radziejowski
Gmina	Osiećciny
Liczba ludności	2.843
Powierzchnia	721 ha

Dominanty przestrzenne Osiecin stanowią m.in. cmentarz, kościół neogotycki i dwór klasycystyczny z I połowy XIX w.

Cmentarz w Osiecinach ma szczególne znaczenie dla mieszkańców, gdyż jest pomnikiem pamięci o bohaterach walczących w obronie tych regionów. Wchodząc na cmentarz główną bramą, mija się grób trzech żołnierzy, którzy broniąc Osiecin zginęli w 1939r. Pochowani tu są: Marian Lesowski, Jan Wyczyński i Kazimierz Jakubowski. Idąc główną aleją cmentarza w Osiecinach, po lewej stronie alei jest grobowiec w formie sarkofagu. Na jego górze znajduje się ułański mundur z szablą i czakiem polskim. W mogile spoczywa pułkownik Tomasz Zieliński.

Istotnym punktem przestrzennym Osiecin jest kościół neogotycki. Zapis w pierwszym znanym dokumencie, w którym występują Osiecin z 1295 r. pozwala przypuszczać, że już wtedy istniał w Osiecinach kościół. Jednakże dopiero wykaz parafii z 1525 r. jednoznacznie stwierdza, że w Osiecinach istniał kościół parafialny pod wezwaniem św. Prokopa (patronat nad kościołem mieli zawsze właściciele Osiecin).

Jest to kościół neogotycki, murowany z cegły, na cokole kamiennym. Prezbiterium zbliżone jest do kwadratu, z objętymi bryłą korpusu dwiema przybudówkami po bokach. Od północy mieści się przybudówka mieszcząca zakrystię. Wystrój ma charakter neogotycki z czasu budowy. Ołtarz w kaplicy ma formy klasycystyczne, z obrazem Małej Św. Rodziny. Chrzcielnica również jest klasycystyczna, z owalną czarą. Kropielnica kamienna na podstawie wolutowej pochodzi z połowy XIX w.

Na wschód od rynku w parku krajobrazowym wznosi się murowany, parterowy dwór klasycystyczny z I poł. XIX.

Parterowy korpus główny dworu zbudowany został w pierwszej połowie XIX wieku przez ówczesnego właściciela Józefa Gzowskiego. Około połowy XIX wieku został powiększony o piętrową część wschodnią przez następnego właściciela - Józefa hrabiego Skarbka. Dwór frontem zwrócony jest na północ. Zbudowany jest z cegły i otynkowany. Korpus główny parterowy, zbudowany jest na rzucie prostokąta, z półkolistym ryzalitem na osi. Od frontu wejście poprzedzone jest gankiem wspartym na dwóch filarach, zakończonym tarasem. Wewnętrzny układ dwutraktowy ma sień i salon pośrodku korpusu. Po gruntownym odnowieniu w 1967 roku nastąpiło częściowe przekształcenie pierwotnego układu.

W 1900 r. zarząd nad majątkiem przejęła fundacja dobroczynna ustanowiona przez Józefa hr. Skarbka. Po II wojnie światowej dwór w Osiecinach wszedł w skład Państwowego Gospodarstwa Rolnego. Obecnie stanowi własność spółki z o.o. OHZ Osiecin.

Przed frontem na północ od dworu znajduje się duży podjazd z klombem, z okazami starych drzew. Za dworem w stronę południową rozmieszczony jest park krajobrazowy. Jest on mocno zdewastowany z zachowanymi okazami starych kasztanów, akacji i lip. Na zachód od dworu znajduje się staw.

W miejscowości Osiećciny można wyznaczyć także otwarte przestrzenie wspólne, centralne. Jednym z nich jest ulica Plac Bohaterów Powstania Warszawy. Dookoła tej ulicy znajduje się skwer, przy którym zlokalizowany jest bank, przystanek PKS oraz plac targowy, gdzie codziennie spotykają się mieszkańcy Osiećcin. Bardzo ważną rolę odgrywa również główna ulica Osiećcin, przy której zlokalizowane ważne ośrodki i punkty strategiczne miejscowości i całej gminy. Jest to ulica I Armii Wojska Polskiego. Przy ulicy tej znajduje się Urząd Gminy Osiećciny, Gminna Biblioteka Publiczna, urząd pocztowy, placówki handlowo-usługowe (m.in. stacja paliw), a także Gminny Ośrodek Kultury- jedno z najważniejszych miejsc Osiećcin, którego mieszkańcy tak bardzo zaangażowani są w działalność kulturową. Tutaj działają liczne stowarzyszenia i kluby zachęcające miejscową ludność do uczestnictwa w kulturowym rozwoju Osiećcin.

To co wyróżnia miejscowość Osiećciny na tle innych jest jej niesamowita estetyka. Mieszkańcy bardzo dbają o wygląd domostw. Wyróżniają się także aktywnością społeczną i kulturową.

II. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.

ZASOBY PRZYRODNICZE	
Lasy i parki	Lasy na terenie gminy, a więc także Osiecin, administrowane przez Nadleśnictwo Włocławek, zostały włączone w skład tzw. promocyjnego kompleksu leśnego. Powinno to się przyczynić do praktycznej ochrony lasów, ich przebudowy gatunkowej oraz zwiększenia powierzchni. Jest to tym bardziej ważne ze względu na fakt, iż gmina charakteryzuje się niskim wskaźnikiem lesistości. Bardzo ważną funkcję pełni w Osiecinach jeden z 9 w całej gminie dawny park dworski o typie krajobrazowym. Stanowi on ważną enklawę przyrodniczą istotną dla systemu ekologicznego miejscowości
DZIEDZICTWO KULTUROWE	
Obiekty zabytkowe	Do obiektów zabytkowych w Osiecinach należy cmentarz, gdzie znajduje się m.in. grób trzech żołnierzy walczących w obronie Osiecin, a także pomnik- grobowiec pułkownika Tomasza Zielińskiego. Zabytkiem jest także neogotycki kościół parafialny z plebanią oraz zespół parkowo-dworski. Zabytkiem jest również dawna karczma murowana przy ul. Rataja oraz synagoga żydowska.
Obiekty o wartościach historycznych i sentymentalnych	Wszystkie powyżej wskazane obiekty wykazują wartości historyczne, ponieważ stanowią dziedzictwo kulturowe i przekazują historię miejscowości z pokolenia na pokolenie. Nacechowane są dużą dozą wartości sentymentalnych dla mieszkańców.
DZIEDZICTWO RELIGIJNE I HISTORYCZNE	
Święta, odpusty	Dużym zainteresowaniem cieszą się uroczystości z okazji świąt państwowych, środowiskowych, jak również festiwale i konkursy literackie, recytatorskie, plastyczne, imprezy związane z obrzędowością szkolną i regionalną, przedsięwzięcia mające już tradycję, określoną renomę a także wydzwięk społeczny.

	<p>Mieszkańcy Osiecin, jak również innych miejscowości gminy, nie wyobrażają sobie jakiegokolwiek uroczystości zarówno świeckiej, jak i kościelnej bez udziału strażackiej orkiestry dętej oraz trzech zespołów folklorystycznych: „Kujawiaki”, „Kujawy Bachorne”, <i>Kujawy Bachorne – Stare</i>”. Kultuwując ludową muzykę, taniec, pieśni, gwara, strój i obrzędy, uwypuklają regionalne osobliwości Kujaw.</p> <p>Na uwagę zasługuje tu „Chór Męski – Osiecin”, który już na stałe wpisał się w pejzaż kulturowy gminy i okolic, uświetniając uroczystości lokalne.</p> <p>Cenną inicjatywą jest działanie na rzecz zachowania tradycji ludowej poprzez organizowanie imprez folklorystycznych, widowisk muzycznych i tanecznych.</p> <p>Przedszkolaki również mają swoje turnieje: taneczny, teatralny, recytatorski. Podobnie jest z młodzieżą, dla której organizuje się m.in. konkursy tańca disco, plastyczne i rekreacyjno-sportowe.</p> <p>Corocznie organizowana jest loteria fantowa, z której dochód przeznaczony jest na zakup sprzętu strażackiego. Społeczeństwo, doceniając trud strażaków, chętnie ofiaruje przedmioty na loterię i masowo bierze w niej udział. Ochotnicza Straż Pożarna okazuje też znaczną pomoc w organizowaniu festynów i Dożynek połączonych z pokazami sprawności strażaków.</p> <p>Do corocznych tradycji należy już organizowanie „Dni Osiecin”, „Powitanie wakacji” czy „Pożegnanie lata”.</p>
Tradycje, obrzędy, gwara	<p>Z innych obrzędów i zwyczajów kulturowanych na terenie gminy Osiecin należy wymienić wystawianie warty strażaków przy Grobie Pańskim i Dożynki organizowane przez parafie. Bogatą oprawę zyskał w ostatnich latach praktykowany tu, rzecz by można od zawsze, zwyczaj, który potocznie nazywa się „chodzeniem z kozą”, kulturowane od Bożego Narodzenia do święta Trzech Króli.</p>
Legendsy, podania i fakty historyczne	<p>Najbardziej popularna jest legenda o powstaniu herbu Habdank-Abdank.</p> <p>Król Bolesław Krzywousty wyznaczył Jana z Góry jako posła do niemieckiego cesarza Henryka w celu zawarcia pokoju. Cesarz, chcąc olśnić posłów polskich, otworzył przed nimi skrzynię napełnioną złotem, proponując, żeby wzięli go ile chcą. Jan Skarbek nie tylko, że nie wziął złota, to jeszcze zdjął z palca pierścień i rzucił go do skrzyni ze słowami: „idź złoto do złota”. Cesarz podziękował po niemiecku „hab dank”. Na pamiątkę tego wydarzenia król Polski nazwał Jana z Góry Skarbkiem i nadał mu herb Habdank oraz dołożył jeszcze tytuł „hrabia”.</p>
Ważne postaci historyczne	<p>Przeclaw z Osiecin zwany Bachorzą pierwsza historyczna postać związana z Osiecinami.</p> <p>O dużym znaczeniu historycznym ma postać Józefa Gzowskiego, do</p>